

Journal of Education Studies

Volume 4
Issue 1 February-May 1974

Article 2

1-1-1974

ความค้มทางการศึกษา : การศึกษาเกี่ยวกับจรรยาและศาสนา

n/a

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

n/a (1974) "ความค้มทางการศึกษา : การศึกษาเกี่ยวกับจรรยาและศาสนา," *Journal of Education Studies*: Vol. 4: Iss. 1, Article 2.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol4/iss1/2>

This Other is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ความคมทางการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับจรรยาและศาสนา

การศึกษาควรจะเฟื่องเลี้ยงที่จะทำให้งเกิดภูมิธรรมขึ้นในหมู่ชนอันเป็นพลเมืองของชาติ คำว่า ภูมิธรรม ข้าพเจ้าหมายความว่าถึงสุภาพซึ่งเกิดจากความเข้าใจในอรรถแห่งเมตตา แห่งการช่วยเหลือผู้อื่นในทางชอบ แห่งประตีสันถารธรรม แห่งการวธรรม แห่งขันติธรรมแล้ว และปฏิบัติคุณธรรมทั้งหลายเหล่านี้เป็นนิตยนิรันดร ถ้าชายหนุ่มหรือหญิงสาวในพวกเราได้สำเร็จการศึกษา กล่าวคือได้เรียนจบหลักสูตรในโรงเรียนต่างๆแล้ว และหยุดอยู่เพียงแค่นั้น (ดังที่ข้าพเจ้าอดศุใจที่จะต้องยอมรับว่าเป็นจริงดั่งนั้น) เมื่อจะนั้นแล้วเราจะหวังบรรลุถึงภูมิธรรมไม่ได้แน่

การศึกษานั้นพึงอธิบายได้อย่างเดียวแต่ว่า เป็นวิธีการที่จะทำให้งคนดำริชอบและสงสัยเสียด้วยซ้ำว่า การให้ความรู้เช่นที่มีอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนโดยมากเวลานี้ จะสอนให้เรดำริชอบนั้นหรือไม่ คนเราเมื่อคิดชอบเท่านั้นจึงจะได้ชื่อว่ามีความจริง มีความเข้าใจ กิจการจริง และเมื่อมีความกับความจริงอย่างนี้แล้วจึงจะได้ชื่อว่า เป็นพลเมืองดี บรรลุถึงอวสานภูมิแห่งภูมิธรรม

ศาสนาเป็นการที่มนุษย์หันเข้าหาความจริง คือความดำริชอบนั่นเอง ถ้าข้าพเจ้าบรรยายคำศาสนาว่าเป็นทางคิดชอบถูกของข้าพเจ้าดั่งนี้แล้ว คำอธิบายของข้าพเจ้านี้ก็กินความถึงการศึกษาเช่นเดียวกัน เพราะการศึกษาก็ควรต้องมุ่งหมายที่จะเพาะให้เกิดสัมมาทิฐิขึ้นคนที่ดำริชอบเหมือนกัน เพราะถ้าเราไม่ดำริชอบแล้วเราก็ต้องดำริผิด และถ้าหมู่ชนของเราพากันดำริผิดแล้ว ทางการทำงานของเราก็น่าวิตกยิ่งนัก การคิดผิดกำลังมีอยู่เป็นอันมากใน

ประเทศเราทุกวันนี้ ดังผลได้ประจักษ์ขานในวิถีเกิดประทุษฏกรรม ทารุณกรรม และความยากจน

ศาสนาเป็นสิ่งที่พึงใช้อยู่ทุกวัน ตั้งแต่ขณะที่เข้าโรงเรียนไปจนตลอดชีวิต การศึกษากับศาสนาแยกกันไม่ได้ ถ้าขึ้นแยกจะต้องเป็นผลร้ายดังที่เราเห็นเป็นพยานอยู่ทุกวันนี้

ถ้าเราเพียรสอนเด็กของเราให้นึกชอบอีกไม่กี่ชั่วคน สิ่งที่ท่านไม่นึกไม่ฝันว่าจะสำเร็จได้ก็จะสำเร็จ ประชาชนของท่านก็จะสามารถคำริชอบทั่วกัน อันการที่จะวางรูปในอนาคตตอนุโลมตามหลักซึ่งกล่าวมาแล้ว เพื่อพยายามให้บังเกิดหมู่ชนที่ตั้งอยู่ในเพียร และมีภูมิธรรมแล้วก็มีสุขนั้น จะมีประเทศใดบ้างที่อยู่ในฐานะที่เหมาะสมเท่าสยามได้เล่า ก็การทำชอบนั้นจะมีผลฉันทิ สมมติว่าคนในวงของเราต่างก็คิดชอบ และเมื่อคิดชอบแล้วก็ทำชอบ เมื่อทำชอบแล้วสภาพแห่งภูมิธรรม ซึ่งรัฐบาลควรจะมีมุ่งหมายที่จะนำราษฎรเข้าไปสู่ขั้นนั้นจักบังเกิดขึ้นเป็นผลแห่งการทำชอบนั่นเอง ครั้นเมื่อภูมิธรรมได้แพร่หลายไปตามบรรดาคนทั้งปวงแล้ว ซึ่งอาจจะกินเวลาหลายชั่วคนก็เป็นได้ เมื่อนั้นทะเลการปกครองก็จะเป็นการง่ายตาย เพราะราษฎรทั้งหมดจะเป็นผู้คิดชอบและทำชอบอยู่แล้ว ความยากจนก็ดี ประทุษฏกรรมก็ดี ย่อมจะมีไม่ได้ ความสุขเจริญก็จะแผ่ไพศาลไปทั่วขอบขัณฑสีมา . . .

เราสามารถลดจำนวนตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่ป้องกันปราบปรามโจรกรรมลงไปได้มาก เราจะได้ลดจำนวนศาลยุติธรรมลงไปได้อีกหลายศาล ด้วยประชาชนต่างก็จะรู้จักใช้ความเป็นไทยแก่ตนให้ถูกต้อง คือรู้ว่าความเป็นไทยแก่ตนย่อมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งตัวเราเอง อันเป็นอำนาจซึ่งเราพึงมีไว้ในตัว เป็นผลแห่งภูมิธรรมแท้

ทุกวันนี้ครูบาอาจารย์และผู้อำนวยการศึกษาของเราจัดแบ่งการศึกษาเล่าเรียนเป็น ๓ ชั้น คือ ประถม มัธยม อุดม การขีดคั่นดังกล่าวนี้ควรระวังให้มาก อย่าจำกัดให้เกินไป ถ้าเราจะยอมให้คนจำพวกหนึ่งเข้าเรียนเพียงประถมศึกษา แล้วหยุดอยู่แค่นั้นก็ดี ให้อีกพวกหนึ่งขึ้นไปถึงมัธยมศึกษา แล้วหยุดอยู่แค่นั้นก็ดี เหลือไว้เพียงจำนวนน้อยที่จะให้ขึ้นไปถึงอุดมศึกษา ฉะนั้นแล้ว เราจะไม่สามารถบรรลุถึงภูมิธรรมชนิดที่ข้าพเจ้าจะชี้แจงให้ท่านเข้าใจอยู่ ณ บัดนี้

ต้องมีอนุพันธ์กันเรื่อยไป กล่าวคือลงได้เรียนแล้วต้องเรียนให้ตลอดตามควรแก่อัธยาศัย ถ้าเรานำศาสนาเข้ามาใช้เป็นด้ายร้อยธรรม (ethical thread) กำกับการเล่าเรียนจนตลอดไปดังว่ามาเช่นนั้นแล้ว เราจะไม่ต้องวิตกว่าผลจะไม่ดีประการใดเลย

ก็โรงเรียนในเมืองไทยเรานี้ ทำอย่างไรจึงจะสอนจริยศึกษาให้ตลอดถึงที่สุดได้ ถ้าครูเองไม่เข้าใจหลักแห่งการศึกษาอันแท้จริง กรมศึกษาธิการจำเป็นจะต้องเริ่มตั้งโครงการใหม่เพื่อให้ครูเหล่านั้นทราบ และเชื่อในวิธีการดังกล่าวมาแล้วนี้ ก่อนที่จะเอามาอบรมฝึกหัด และปล่อยพวกนี้ให้ออกไปเที่ยวสั่งสอน ผลจะดีหรือชั่วอยู่ที่ขั้นนี้เป็นอันมาก . . .

วิธีการศึกษาในปัจจุบันที่ข้าพเจ้าว่าผิดนั้นกำลังให้ผลประจักษ์ ในฐานะที่พวกเราทำราชการอยู่ทุกวันนี้ เมื่อมีราชการด่วนและจำเป็นเกิดขึ้น แทนที่เราจะรีบพิจารณาให้สำเร็จเสร็จสรรพ เรากลับส่งไปขอความเห็นเข้าไปเข้ามา แล้วก็ตั้งกรรมการขึ้นซ้อนกรรมการนั้นพิจารณาแล้วรายงานมาใหม่ และโดยมากได้ผลแต่เพียงว่าขบปัญหาอันนั้นไม่สำเร็จ หรือมิฉะนั้นก็ตกลงไกลเกลี้ย ซึ่งไม่ได้ตีปัญหาไปในทางใดให้สำเร็จ การผัดวันประกันพรุ่งย่อมปรากฏไม่ว่าแห่งใด และข้าพเจ้ามีความเห็นว่า การที่เราไม่ชอบหันหน้าเข้าขบปัญหาให้เด็ดขาดเสียนั้น ส่วนมากเป็นเพราะชนิดการศึกษาที่เราได้รับมา

“ดวงแก้วแห่งการศึกษาจริง” (The jewel of true education) นี้แหละ เป็นสิ่งอันเดียวที่จะแก้ไขได้ตามความเห็นของข้าพเจ้านั้น อารยธรรมชนิดที่ประเสริฐแท้ ย่อมไม่ใช่ระเบียบที่จะต้องใช้เดชานุภาพปราบความชั่ว แต่ต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งถึงค่าแห่งเมตตาธรรม แห่งประติสันตารธรรม แห่งการวชิธรรม แห่งขันติธรรม และเมื่อเข้าใจแล้วต้องปฏิบัติคุณธรรมเหล่านั้นเรื่อยไป

ประชาชนชาวไทยเป็นชาติที่ได้เข้าใจคุณธรรมเหล่านี้ และได้ปฏิบัติจนกระทั่งได้ผลดีอย่างน่าประหลาดมานานแล้ว ผลของการที่ท่านได้เข้าใจและปฏิบัติคุณธรรมเหล่านี้

อาจซึ่งให้เห็นได้ในฐานะที่ประเทศของท่านดำรงอยู่ในโลกทุกวันนี้ แต่ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าจะดูเผิน ๆ ก็คงไม่รู้สึกรู้สีก แต่ถ้าจะดูให้ตระหนักแล้วเราจะต้องยอมรับว่า คุณธรรมเหล่านี้กำลังเสื่อมลงโดยลำดับ

ความเข้าใจและปฏิบัติคุณธรรมทั้งข้าพเจ้ากล่าวมาแล้วนี้เอง เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็นภูมิธรรมแท้และเป็นอารยธรรมจริง และภูมิธรรมชนิดนี้เองเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าใคร่จะได้เห็นท่านยกย่องขึ้นเป็นอวสานภูมิแห่งการศึกษา สรุปความว่า ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายเพียรเข้าใจศาสนาให้ดีขึ้น และถือว่าความเข้าใจศาสนานี้เป็นการศึกษาที่แท้จริง และใคร่จะได้เห็นกรมศึกษาธิการถือหลักว่า “ศาสนาเป็นหลักแห่งการศึกษาแท้” นอกจากนี้ใคร่จะออกความเห็นด้วยว่า ในหลักสูตรของโรงเรียนควรจะได้มีการสอนธรรมในภาษาไทย ไม่ใช่ภาษาบาลีซึ่งจะนำผู้ที่เรียนเข้าใจแล้วไปสู่ภูมิธรรมและอารยธรรมที่แท้ ซึ่งเราควรยกขึ้นเป็นวัตถุประสงค์แห่งการศึกษาที่ชอบธรรม อันอาจจะทำให้ประชาชนของเราเป็นชาติที่ตั้งอยู่ในเพียรจริง ๆ

(คัดบางตอนจากหนังสือการศึกษาเกี่ยวกับจรรยาและศาสนา แปลจากปาฐกถาของมหาอำมาตย์โท พระยาอินทรมนตรี (F.W. Giles) แสดงที่ สัมภาษณ์วารสารสมาคมนักการศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๑)

Education

He that has found a way to keep a child's spirit easy, active, and free, and yet at the same time to restrain him from many things he has a mind to, and to draw him to things that are uneasy to him, has, in my opinion, got the true secret of education.

— Locke —

We can advance and develop democracy but little faster than we can advance and develop the average level of intelligence and knowledge within the democracy. That is the problem that confronts modern educators.

— Samuel Gompers —

Liberal education develops a sense of right duty and honour; and more and more in the modern world, large business rests on rectitude and honour as well as on good judgment.

— *Charles W. Eliot* —

The development of desirable traits and characteristics—that intangible something which we style personality—is the chief work of the school.

— *Dr. Frank Cody* —

Instruction ends in the school room, but education ends only with life. A child is given to the universe to be educated.

— *F.W. Robertson* —

Education does not consist in mastering languages, but is found in that moral training which extends beyond the schoolroom to the playground and the street, and which teaches that a meaner thing can be done than to fail in recitation.

— *Chadbourne* —

Nothing so good as a university education, nor worse than a university without its education.

— *Bulwer* —

The poorest education that teaches self-control, is better than the best that neglects it.

— *Anon* —

Conscience

Conscience is the reason, employed about questions of right and wrong, and accompanied with the sentiments of approbation or condemnation.

— *Whewell* —

A tender conscience is an inestimable blessing; that is, a conscience not only quick to discern what is evil, but instantly to shun it, as the eyelid closes itself against the mote.

— *N. Adams* —

He will easily be content and at peace, whose conscience is pure.

— *Thomas a Kempis* —

Conscience warns us as a friend before it punishes as a judge.

— *Stanislaus* —